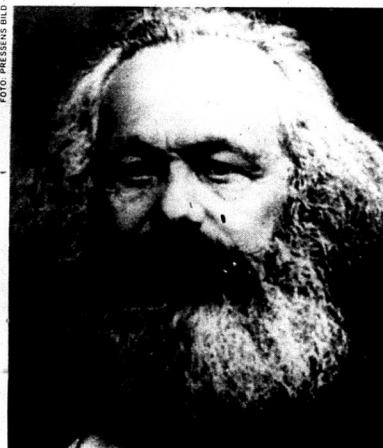

ör höger och vänster

"Hegel är en notoriskt svår filosof att läsa, men är ändå ständigt kontroversiell och märkligt aktuell"

FOTO: PRESSIS BILD

Karl Marx influerades av Hegel.

hans filosofis snåriga irrgångar och ständiga dialektik, ständiga "både-och".

Det privatliv Hegel levde var inte särskilt upphetsande. Han blev först vid fyrtiosex års ålder professor, så småningom i Berlin. Han var gift med Marie von Tucher och hade ett par söner. Han älskade att spela whist och dricka vin i glada vänners sällskap. Han älskade italienska operor. Pinkard varvar i sin bok kapitel om Hegels liv med kapitel om hans filosofi. Det liv, som i förstona tycks akademiskt dammig, grått och trist, blir allt mer fascinerande under läsningen.

DET TYSKA SPRÅKETS KANSKE FRÄMSTA POET, Hölderlin, var Hegels bästa vän sedan ungdomsåren. Hans betydelse för Hegels förhållande till språket var stor. Den romantiske filosofen Schelling samarbetade han med under lång tid, innan de gick skilda filosofiska vägar. Det som är spännande och intressant i Hegels liv hänger naturligtvis mycket samman med alla de stora personligheterna: Goethe, Fichte, Humboldt, Novalis, Schlegel, Mendelssohn och många fler.

Hegels ambition var att bli något av en folkbildare, en som systematiserade och sammanförde den

moderna tidens idéer. Han gjorde upp med all tidigare filosofi. Kant och Fichte kritiserades för att göra alltför stor åtskillnad mellan medvetande och verklighet. Båda missar att bortom dessa kategorier finns något ännu mer fundamentalt, nämligen varat, som utgör den horisontal inom vilken vi tänker. "Det som är förnuftigt är verkligt, och det som är verkligt är förnuftigt", säger han. Nu håller en försoning mellan idé och verklighet på att äga rum; verkligheten motsvarar nu det som finns implicit i idén. Den teoretiska förståelsen av det världshistoriska skeendet, där anden förverkligar sig själv, kan nu så att säga fullbordas. Filosofin är sin tid fattad i tankar, Hegels tankar.

Pinkards porträtt av Hegel och hans analyser av filosofin är lysande. Han visar, genom att lyfta fram en del mindre kända texter, att Hegel kanske är mindre fyrkantig än vi inbillar oss. Enligt Pinkard är det centrala temat i Hegels filosofi nog så konkret, nämligen individens relation till andra människor, till samhället. Hegel var övertygad om att verkligheten var förnuftig och möjlig att förstå. Det fanns ett rationellt sätt att lösa alla de stora frågorna på.

Men enligt Pinkard är den vanligaste bilden av

Hegel som den store dialektiske filosofen falsk, vilket också gäller för uppfattningen att han skulle hävda att verkligheten ytterst var av andlig natur. Pinkard menar i stället att Hegel intresserade sig för hur olika samhällen värderade sig själva, och att han såg att dessa uppfattningar ofta var motsägelsefulla och dynamiska. Om Pinkards åsikt kan man säkert tvista i det oändliga, för Hegel är i viss mening rund – det finns ingen ingång till systemet om man inte sväljer alltihop med hull och hår. Missuppfattningarna går, som sagt, tretton på dussinet.

Hegel's biography kommer länge framöver att vara standardverket om filosofen och människan Hegel. Den tyska politiska, intellektuella och filosofiska kontext, som Hegel verkade i, blir klart och redigt presenterad. Boken om Hegel är intressant också ur ett bredare perspektiv än det filosofihistoriska: den tid som skildras är det moderna Europas barnår. Nu grundläggs moderniteten, nu börjar formandet av det Europa, som stavas EU. Inte minst Hegels tänkande har spelat och spelar en inte obetydlig roll i den processen. Hegels idé om en "osynlig hand", som världssanden begagnar sig av då och då för att gripa in i det historiska och samhälleliga skeendet, är dock inte oroadande.